



Krzysztof Wójtowicz\*

*Wyższa Szkoła Prawa we Wrocławiu*

## PRAWNE ASPEKTY DZIAŁANIA EUROPEJSKICH PARTII POLITYCZNYCH

1. Partie polityczne są uważane za niezbędny składnik demokratycznego porządku prawnego, w ramach którego organizują politycznie społeczeństwo oraz pośredniczą między poszczególnymi grupami i środowiskami a strukturami władzy publicznej. W szczególności biorą udział w wyborach do organów przedstawicielskich, a wielość swobodnie działających partii jest ważną gwarancją utrzymania przez państwo demokratycznego charakteru<sup>1</sup>.

W doktrynie podkreśla się, że od początku istnienia Unia Europejska była poddawana krytyce związanej z zarzutem deficytu demokracji i niedostateczną legitymizacją jej struktur. Wyrażany jest w związku z tym pogląd, że wykształcenie się takich instytucji jak m.in. europejskie partie polityczne może przyczynić się do wzmocnienia legitymacji demokratycznej zarówno Unii jak i szerszej pojętych procesów integracyjnych<sup>2</sup>.

Należy zauważyć, że zasady demokracji są mocno osadzone w traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej. Już w preambule Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) wskazuje się, że jego sygnatariusze byli inspirowani „kulturowym, religijnym i humanistycznym dziedzictwem Europy, z którego wynikają powszechne wartości, stanowiące nienaruszalne i niezbywalne prawa człowieka, jak również wolność, demokracja, równość oraz państwo prawne”. Potwierdzono też „przywiązanie do zasad wolności, demokracji, poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności oraz państwa prawnego”.

Znaczenie zasad demokratycznych podkreślono w art. 2 TUE, gdzie stanowi się, że: „Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowa-

\* kwojtow@prawo.uni.wroc.pl

<sup>1</sup> Zob. W. Sokolewicz M. Zubik, *Artykuł 11 [w:] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. 1, red. L. Garlicki, M. Zubik, wyd. 2, Warszawa 2016, s. 360.

<sup>2</sup> Zob. R. Grzeszczak, *Artykuł 224 [w:] Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, red. A. Wróbel, t. 3, red. D. Kornobis-Romanowska, J. Łacny, Warszawa 2012, s. 96–97.

nia praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne Państwu Członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn”.

Tytuł II TUE zawiera postanowienia o zasadach demokratycznych, wśród nich stwierdzenie, że podstawą funkcjonowania Unii jest demokracja przedstawicielska (art. 10 ust. 1) oraz że każdy obywatel ma prawo uczestniczyć w życiu demokratycznym Unii (art. 10 ust. 3).

Także Karta Praw Podstawowych UE, mająca taką samą moc prawną jak traktaty unijne, zawiera w preambule wskazanie, że Unia opiera się na zasadach demokracji (akapit 2), a w części artykułowanej Karty zamieszczono katalog wolności wypełniających niewątpliwie pojęcie standardu demokratycznego (art. 6 – prawo do wolności bezpieczeństwa osobistego, art. 7 – poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego, art. 8 – ochrona danych osobowych, art. 10 – wolność myśli sumienia i religii, art. 11 – wolność wypowiedzi i informacji, art. 12 – wolność zgromadzania się i stowarzyszania się).

2. W stanie prawnym obowiązującym przed wejściem w życie Traktatu z Lizbony możliwość tworzenia europejskich partii politycznych przewidziano w art. 191 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE), w którym postanowiono, iż: „Partie polityczne na poziomie europejskim są ważnym czynnikiem integracji w ramach Unii. Przyczyniają się one do kształtowania świadomości europejskiej i wyrażania woli politycznej obywateli Unii”.

Na podstawie tego przepisu, stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 TWE, wydano rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2004/2003 w sprawie przepisów regulujących partie polityczne na poziomie europejskim oraz zasad dotyczących ich finansowania<sup>3</sup> oraz decyzję Prezydium PE<sup>4</sup>. Wydanie rozporządzenia uzasadniono m.in. koniecznością ustanowienia pewnej liczby podstawowych zasad dla partii politycznych na poziomie europejskim, w szczególności w odniesieniu do ich finansowania. Zapowiedziano również, że doświadczenia nabyte w stosowaniu rozporządzenia powinny wskazać w jakim zakresie przyjęte regulacje powinny lub nie powinny być uzupełnione innymi zasadami (motyw 2 preambuły rozporządzenia). Ta zapowiedź świadczy o dużej niepewności prawodawcy unijnego co do koncepcji europejskiej partii politycznej jak i jej konstrukcji prawnej.

<sup>3</sup> Rozporządzenie (WE) nr 2004/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. w sprawie przepisów regulujących partie polityczne na poziomie europejskim oraz zasad dotyczących ich finansowania (Dz. Urz. WE L 297 z 15.11.2003, s. 1).

<sup>4</sup> Decyzja Prezydium Parlamentu Europejskiego z dnia 29 marca 2004 r. ustanawiająca przepisy wykonawcze do rozporządzenia WE nr 2004/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. w sprawie przepisów regulujących partie polityczne na poziomie europejskim oraz zasad dotyczących ich finansowania (Dz. Urz. WE. C 63 z 4.3.2014, s. 1).

Po wejściu w życie traktatu z Lizbony, najbardziej ogólne umocowanie traktatowe do działania europejskich partii politycznych zawarte jest w art. 10 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE), w którym postanowiono że: „Partie polityczne na poziomie europejskim przyczyniają się do kształtowania europejskiej świadomości politycznej i wyrażania woli obywateli Unii”. Podobnie w art. 12 ust. 2 Karty Praw Podstawowych stwierdza się, że: „Partie polityczne na poziomie Unii przyczyniają się do wyrażania woli politycznej jej obywateli”.

Bezpośrednie upoważnienie traktatowe do określenia statusu partii politycznych na poziomie europejskim znajduje się w art. 224 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TfUE), zgodnie z którym: „Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, określają status partii politycznych na poziomie europejskim, o których mowa w art. 10 ust. 4 TUE, w szczególności zasady dotyczące ich finansowania”.

3. Na podstawie upoważnienia z art. 224 TfUE przyjęto rozporządzenie PE i Rady nr 1141/2014 w sprawie statusu i finansowania europejskich partii politycznych i europejskich fundacji politycznych (zwane dalej rozporządzeniem)<sup>5</sup>.

W uzasadnieniu wniosku dotyczącego przyjęcia wspomnianego wyżej rozporządzenia Komisja Europejska wskazała<sup>6</sup>, że „europejskie partie polityczne i powiązane z nimi europejskie fundacje polityczne<sup>7</sup> mają do odegrania ważną rolę w zbliżaniu polityki prowadzonej na szczeblu krajowym do polityki szczebla unijnego oraz spełniają ważne funkcje w zakresie komunikacji, wspierając interakcje między różnymi poziomami wieloszczeblowego unijnego systemu sprawowania rządów. Większe i bardziej skuteczne zaangażowanie europejskich partii i fundacji politycznych może pomóc obywatelom w lepszym zrozumieniu związku między procesami politycznymi na szczeblach krajowym i europejskim i może stanowić impuls do rozwoju transnarodowych debat publicznych w całej Europie i przyczyniać się do powstania europejskiej sfery publicznej”.

Europejskie partie polityczne należy, zdaniem Komisji, „wspierać w rozwijaniu ich zdolności do wyrażania i odzwierciedlania woli obywateli w odniesieniu do wybieralnych stanowisk i innych funkcji reprezentatywnych na poziomie europejskim, które mają kluczowe znaczenie dla europejskiej demokracji przedsta-

<sup>5</sup> Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, EURATOM) nr 1141/2014 z dnia 22 października 2014 r. w sprawie statusu i finansowania europejskich partii politycznych i europejskich fundacji politycznych (Dz. Urz. UE L 317 z 4.11.2014, str. 1–27),

<sup>6</sup> Komisja Europejska, Bruksela, dnia 12.9. 2012 r. COM(2012) 499 final.

<sup>7</sup> Europejska fundacja polityczna oznacza podmiot formalnie powiązany z europejską partią polityczną, który jest zarejestrowany w Urzędzie ds. Europejskich Partii Politycznych i Europejskich Fundacji Politycznych zgodnie z warunkami i procedurami określonymi w rozporządzeniu i którego działalność, wpisująca się w cele i podstawowe wartości Unii, wspiera i uzupełnia cele europejskich partii politycznych poprzez realizację jednego lub kilku zadań wymienionych w art. 2 pkt 4 rozporządzenia. Europejska partia polityczna może mieć tylko jedną formalnie z nią powiązaną europejską fundację polityczną. Status prawny europejskiej fundacji politycznej pozostaje poza zakresem prowadzonych tu rozważań.

wicielskiej jako całości; należy je w związku z tym zachęcać, aby w kontekście wyborów do Parlamentu Europejskiego podnosiły świadomość obywateli o powiązaniach, jakie łączą je z krajowymi partiami politycznymi i kandydatami. Ma to szczególne znaczenie od czasu wejścia w życie traktatu lizbońskiego, który skonsolidował rolę Parlamentu Europejskiego jako pełnego współustawodawcy obok Rady” (pkt 1.1).

Komisja podkreśliła także, że „celem wniosku jest stworzenie warunków umożliwiających kontynuowanie wysiłków na rzecz dotarcia do obywateli europejskich oraz reprezentowanie i wyrażanie ich poglądów i opinii, a także ustanowienie bliskich powiązań między europejskim społeczeństwem obywatelskim i instytucjami europejskimi, zwłaszcza Parlamentem Europejskim” (pkt 1.2).

4. W rozporządzeniu zdefiniowano pojęcie europejskiej partii politycznej, określając ją jako sojusz polityczny realizujący cele polityczne i zarejestrowany w Urzędzie ds. Europejskich Partii Politycznych i Europejskich Fundacji Politycznych (dalej zwanym Urzędem)<sup>8</sup>. Przez sojusz polityczny należy z kolei rozumieć ustrukturyzowaną współpracę partii politycznych lub obywateli. Za siedzibę europejskiej partii politycznej uważa się miejsce, w którym ma ona swoją centralną administrację.

Sojusz polityczny może ubiegać się o rejestrację jako europejska partia polityczna, o ile spełnia następujące warunki: a) jego siedziba znajduje się w państwie członkowskim wskazanym w jego statucie; b) sam jako taki lub jego członkowie są reprezentowani w co najmniej jednej czwartej państw członkowskich lub przez członków Parlamentu Europejskiego, parlamentów narodowych, parlamentów regionalnych lub zgromadzeń regionalnych, lub sam jako taki lub jego partie członkowskie otrzymali, w co najmniej jednej czwartej państw członkowskich, co najmniej trzy procent głosów oddanych w każdym z tych państw członkowskich podczas ostatnich wyborów do Parlamentu Europejskiego; c) przestrzega, w szczególności w swoim programie i swoich działaniach, wartości, na których opiera się Unia, wymienionych w art. 2 TUE [...]; d) sam jako taki lub jego członkowie uczestniczyli w wyborach do Parlamentu Europejskiego lub publicznie wyrazili zamiar uczestniczenia w następnych wyborach do Parlamentu Europejskiego, oraz e) nie prowadzi działań nastawionych na zysk.

Europejskie partie polityczne posiadają europejską osobowość prawną, są uznawane w świetle prawa i posiadają zdolność prawną we wszystkich państwach członkowskich. Europejska partia polityczna nabywa europejską osobowość prawną w dniu opublikowania w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej decyzji o rejestracji wydanej przez Urząd. Jeżeli wymaga tego państwo członkowskie, w którym ma siedzibę podmiot składający wniosek o rejestrację jako

<sup>8</sup> Urząd ds. Europejskich Partii Politycznych i Europejskich Fundacji Politycznych został ustanowiony w art. 6 rozporządzenia 1141/2014 do celów rejestracji, kontroli i nakładania kar w odniesieniu do europejskich partii politycznych i europejskich fundacji politycznych.

europejska partia polityczna, do wniosku dołącza się oświadczenie tego państwa członkowskiego potwierdzające, że wnioskodawca spełnia wszystkie odpowiednie krajowe wymogi dotyczące wniosku, a jego statut jest zgodny z mającymi zastosowanie przepisami rozporządzenia.

W roku 2017 Parlament Europejski przyznał dotacje 16 partiom politycznym działającym na poziomie europejskim. Są to: Alliance for Direct Democracy in Europe, Alliance of Conservatives and Reformists in Europe, Alliance of Liberals and Democrats for Europe Party, European Alliance for Freedom, Alliance Européenne de Mouvements Nationaux, Alliance for Peace and Freedom, Coalition pour la Vie et la Famille, Europeans United for Democracy, European Christian Political Movement, European Democratic Party, European Free Alliance, European Green Party, European People's Party, Mouvement pour une Europe des Nations et des Libertés, Party of European Socialists, Party of European Left<sup>9</sup>.

Dziesięć spośród nich ma zarejestrowaną siedzibę w Belgii, dwie we Francji, po jednej w Danii, Holandii i na Malcie.

Europejskie partie polityczne są inną instytucją prawną niż grupy polityczne w Parlamencie Europejskim. Te ostatnie działają na podstawie art. 32–33 Regulaminu Parlamentu Europejskiego. Przepisy te przewidują, że posłowie do PE mogą łączyć się w grupy według kryterium podobieństwa poglądów politycznych. Każda grupa polityczna składa się z posłów wybranych w co najmniej jednej czwartej państw członkowskich. Minimalna liczba posłów konieczna do utworzenia grupy politycznej wynosi dwadzieścia pięć<sup>10</sup>.

W 2017 r. podział 750 miejsc w Parlamencie Europejskim między grupy polityczne wyglądał następująco: Europejska Partia Ludowa (Chrześcijańscy Demokraci) – 217, Postępowy Sojusz Socjalistów i Demokratów – 189, Europejscy Konserwatyści i Reformatorzy – 74, Porozumienie Liberalów i Demokratów na rzecz Europy – 68, Zjednoczona Lewica Europejska/Nordycka Zielona Lewica – 52, Zieloni/Wolne Przymierze Europejskie – 51, Europa Wolności i Demokracji Bezpośredniej – 45, Europa Narodów i Wolności – 36, posłowie niezrzeszeni – 18<sup>11</sup>.

5. Rozporządzenie 1141/2014 stosuje się od dnia 1 stycznia 2017 r., wiąże w całości i powinno być, zgodnie z art. 288 TfUE, stosowane bezpośrednio we wszystkich państwach członkowskich. Niemniej jednak w art. 39 rozporządzenia zobowiązano państwa członkowskie do podjęcia wszelkich stosownych działań w celu zapewnienia jego skutecznego stosowania. Działania te mogą polegać na ustanowieniu przepisów krajowych uzupełniających jego postanowienia bądź nakładających na europejskie partie polityczne dodatkowych wymogów. Zawsze

<sup>9</sup> [http://www.europarl.europa.eu/pdf/grants/Grant\\_amounts\\_parties\\_10\\_2017.pdf](http://www.europarl.europa.eu/pdf/grants/Grant_amounts_parties_10_2017.pdf).

<sup>10</sup> <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+RULES-EP+20150909+0+DOC+PDF+V0//PL&language=PL>.

<sup>11</sup> <http://www.europarl.europa.eu/meps/en/hemicycle.html>.

jednak tego rodzaju przepisy muszą być zgodne, czy też spójne z rozporządzeniem<sup>12</sup>.

Istotnym obowiązkiem legislacyjnym państw członkowskich jest stworzenie możliwości bezpośredniego udziału europejskich partii politycznych, jako odrębnej kategorii podmiotów, w kampanii wyborczej do Parlamentu Europejskiego w poszczególnych państwach członkowskich.

W motywie 18 preambuły rozporządzenia znajdujemy zastrzeżenie, iż „[...] Zdolność prawna i uznawanie we wszystkich państwach członkowskich nie uprawniają ich [tj. europejskich partii politycznych] do zgłaszania kandydatów w wyborach krajowych lub w wyborach do Parlamentu Europejskiego ani do udziału w kampaniach referendalnych. Wszelkie uprawnienia tego rodzaju lub podobne pozostają w kompetencji państw członkowskich”.

To, że nie wymieniono w treści tego zastrzeżenia prawa do udziału europejskich partii politycznych w kampaniach wyborczych do PE, nie jest przypadkowe, o czym świadczą przepisy rozporządzenia.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 (akapit pierwszy) rozporządzenia: „Z zastrzeżeniem przepisów akapitu drugiego, finansowanie europejskich partii politycznych z budżetu ogólnego Unii Europejskiej lub jakiegokolwiek innego źródła może być wykorzystane do finansowania kampanii prowadzonych przez europejskie partie polityczne w kontekście wyborów do Parlamentu Europejskiego, w których uczestniczą one lub ich członkowie zgodnie z wymogiem określonym w art. 3 ust. 1 lit. d”. W akapicie drugim przewidziano, że: „Zgodnie z art. 8 Aktu dotyczącego wyborów przedstawicieli do Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich, finansowanie i ewentualne ograniczenia wydatków wyborczych dla wszystkich partii politycznych, kandydatów i stron trzecich, w związku z wyborami do Parlamentu Europejskiego i ich udziałem w tych wyborach, podlegają przepisom krajowym poszczególnych państw członkowskich”.

6. Należy także zauważyć, iż istotne znaczenie dla realizowania przez europejskie partie polityczne zasad demokracji przedstawicielskiej w Unii, kształtowania europejskiej świadomości politycznej i wyrażania woli obywateli Unii ma wprowadzony Traktatem z Lizbony nowy tryb wyboru Przewodniczącego Komisji.

Otóż zgodnie z art. 17 ust. 7 TUE Rada Europejska, uwzględniając wybory do Parlamentu Europejskiego i po przeprowadzeniu stosownych konsultacji, stanowiąc większością kwalifikowaną przedstawia Parlamentowi Europejskiemu kandydata na funkcję przewodniczącego Komisji. Kandydat ten jest wybierany przez Parlament Europejski większością głosów członków wchodzących w jego skład [...].

<sup>12</sup> Zagadnienie dostosowania prawa polskiego do prawa UE w zakresie funkcjonowania europejskich partii politycznych zostało omówione w opinii Rady Legislacyjnej z dnia 10 listopada 2017 r. o projekcie ustawy o europejskiej partii politycznej i europejskiej fundacji politycznej (RL-0303-34/17).

Parlament Europejski w rezolucji z dnia 22 listopada 2012 r. w sprawie wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2014 r.<sup>13</sup> wezwał europejskie partie polityczne do mianowania kandydatów na przewodniczącego Komisji i stwierdził, że oczekuje od tych kandydatów, iż odegrają oni wiodącą rolę w kampanii wyborczej do PE, w szczególności przez osobiste przedstawianie swoich programów we wszystkich państwach członkowskich Unii. Ponadto PE podkreślił, że dzięki bardziej bezpośredniemu powiązaniu wyborów do PE i wyboru nowego składu Komisji z głosem oddanym przez wyborców wzmocni się polityczna legitymacja obu tych instytucji.

W sprawozdaniu Komisji w sprawie wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2014 r.<sup>14</sup> stwierdzono, że wybory do PE w 2014 r. były pierwszymi od wejścia w życie Traktatu z Lizbony i po raz pierwszy wynik wyborów miał bezpośredni wpływ na powołanie przewodniczącego Komisji. Pięć europejskich partii politycznych przedstawiło kandydatów na stanowisko przewodniczącego Komisji – European People's Party (Europejska Partia Ludowa), Party of European Socialists (Partia Europejskich Socjalistów), Alliance of Liberals and Democrats for Europe Party (Partia Porozumienie Liberalów i Demokratów na rzecz Europy), European Green Party (Europejska Partia Zielonych), Party of European Left (Partia Lewicy Europejskiej). Partie te, jak poinformowano w sprawozdaniu, prowadziły ogólnoeuropejskie kampanie wyborcze i organizowały wydarzenia polityczne w celu przekazania informacji na temat swoich kandydatów i ich programów politycznych dla Europy. Kandydaci odwiedzili 246 miast w państwach członkowskich. Główni kandydaci wzięli udział w dziesięciu debatach w różnych państwach członkowskich i w różnych językach, dzieląc się swoją wizją przyszłości Europy i opiniami dotyczącymi tematów, takich jak miejsca pracy i wzrost gospodarczy, które są szczególnie istotne dla głosujących. Ostatnia debata głównych kandydatów była transmitowana na żywo w 28 państwach, przekazywano ją za pośrednictwem 55 stacji telewizyjnych i 88 stron internetowych.

Dziewięć państw członkowskich umożliwiło partiom krajowym wskazanie swojego powiązania z partiami europejskimi na kartach do głosowania, wprowadzając odpowiednie przepisy (Grecja, Słowenia) lub stosując przepisy wprowadzone już wcześniej (Austria, Belgia, Cypr, Francja, Holandia, Irlandia, Zjednoczone Królestwo). W praktyce jednak bardzo rzadko umieszczano informację o powiązaniu z partiami europejskimi na kartach do głosowania, nawet w państwach członkowskich, gdzie istniała taka możliwość.

W opinii Komisji wzięcie udziału przez kandydatów na przewodniczącego Komisji w ogólnoeuropejskiej kampanii wyborczej spowodowało, że wyborcy wyraźniej widzieli związek pomiędzy głosem oddanym na partię krajową i wpływem tego głosu na ukierunkowanie polityczne Unii Europejskiej przez następne pięć lat. Umożliwiło im to dokonanie świadomego wyboru między różnymi

<sup>13</sup> 2012/2829 RSP; P7\_TA(2012)0462.

<sup>14</sup> Komisja Europejska, Bruksela dnia 8.5.2015 r., COM(2015) 206 final.

platformami politycznymi dla Europy, a nie wyłącznie w zakresie kwestii polityki krajowej. Dzięki nowemu systemowi głosujący mieli dostęp do większej ilości informacji oraz szerszy wybór. Wzmocniono legitymację demokratyczną Komisji Europejskiej, a system ma szansę działać na rzecz interesu publicznego i zwiększyć odpowiedzialność w przyszłości.

Parlament Europejski w swej rezolucji z dnia 11 listopada 2015 r. w sprawie reformy prawa wyborczego Unii Europejskiej<sup>15</sup> podkreślił, że europejskie partie polityczne mają największą możliwość przyczyniania się „do kształtowania europejskiej świadomości politycznej”, w związku z czym powinny odgrywać większą rolę w kampaniach wyborczych do Parlamentu, tak aby poprawić widoczność tych wyborów i wykazać związek pomiędzy głosowaniem na daną partię krajową a jego wpływem na liczebność europejskiej grupy politycznej w Parlamencie Europejskim. Nominowanie głównych kandydatów na stanowisko Przewodniczącego Komisji Europejskiej stanowi połączenie między głosowaniem na poziomie krajowym a kontekstem europejskim oraz umożliwia obywatelom Unii dokonywanie świadomych wyborów spośród alternatywnych programów politycznych. Parlament Europejski zauważył, że procedura nominacji i wyboru głównych kandydatów na stanowisko Przewodniczącego Komisji Europejskiej jest silnym przejawem europejskiej demokracji i powinna być integralną częścią kampanii wyborczych.

Ponadto Parlament Europejski zaproponował poprawę widoczności europejskich partii politycznych poprzez umieszczenie ich nazw i znaków graficznych na kartach do głosowania, a także zalecił, aby figurowały one również w telewizyjnych i radiowych audycjach wyborczych, na plakatach i innych materiałach wykorzystywanych w europejskich kampaniach wyborczych, zwłaszcza w manifestach partii krajowych, ponieważ dzięki tym środkom wybory europejskie stałyby się bardziej przejrzyste, a ich demokratyczny przebieg zostałby usprawniony dzięki temu, że obywatele będą mogli jasno zrozumieć wpływ oddawanych przez siebie głosów na zdolność wywierania wpływu politycznego przez europejskie partie polityczne oraz formowania grup politycznych w Parlamencie Europejskim.

Parlament Europejski zachęcił też państwa członkowskie do ułatwiania udziału europejskich partii politycznych, a także ich czołowych kandydatów, w kampaniach wyborczych, zwłaszcza w telewizji i innych środkach masowego przekazu.

Zdaniem Parlamentu Europejskiego należy określić wspólny termin wyznaczenia głównych kandydatów przez europejskie partie polityczne na okres 12 tygodni przed wyborami europejskimi, tak aby umożliwić zaprezentowanie ich programów wyborczych, organizację debat z udziałem kandydatów oraz przeprowadzenie ogólnounijnych kampanii wyborczych, gdyż proces wyznaczania

<sup>15</sup> 2015/2035(INL).



głównych kandydatów jest istotnym aspektem kampanii wyborczych w związku z pośrednim związkiem między wynikami w wyborach europejskich a wyborem Przewodniczącego Komisji zgodnie z postanowieniami Traktatu z Lizbony.

Do wspomnianej rezolucji Parlament Europejski dołączył wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie przyjęcia przepisów zmieniających akt dotyczący wyboru członków Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich. Wniosek ten jest przedmiotem dyskusji w Radzie.

Parlament Europejski proponuje wprowadzenie do aktu nowego art. 3e, zgodnie z którym: „Karty do głosowania wykorzystywane w wyborach do Parlamentu Europejskiego zapewniają jednakową widoczność nazw i znaków graficznych partii krajowych, a także europejskich partii politycznych. Państwa członkowskie wspierają i ułatwiają informowanie o tych powiązaniach w telewizyjnych i radiowych audycjach wyborczych oraz w materiałach wykorzystywanych w kampanii wyborczej. Materiały wykorzystywane w kampanii wyborczej zawierają odniesienie do manifestu ewentualnej europejskiej partii politycznej, z którą powiązana jest partia krajowa.

Zasady dotyczące przesyłania wyborcom materiałów wyborczych w wyborach do Parlamentu Europejskiego są takie same jak zasady obowiązujące w przypadku wyborów krajowych, regionalnych i lokalnych w danym państwie członkowskim”.

\* \* \*

Działający na poziomie europejskim sojusz polityczny, będący ustrukturyzowaną współpracą partii politycznych i obywateli, może zarejestrować się jako europejska partia polityczna. Podstawową, określoną w traktatach unijnych i prawie pochodnym funkcją europejskich partii politycznych jest przyczynianie się do kształtowania europejskiej świadomości politycznej i wyrażania woli obywateli Unii.

Istotne znaczenie dla realizowania tej funkcji przez europejskie partie polityczne ma wprowadzony Traktatem z Lizbony nowy tryb wyboru Przewodniczącego Komisji. Dzięki bardziej bezpośredniemu powiązaniu wyborów do Parlamentu Europejskiego i wyboru nowego składu Komisji z głosem oddanym przez wyborców powinna ulec wzmocnieniu polityczna legitymacja obu tych instytucji. W szczególności wzięcie udziału przez kandydatów na przewodniczącego Komisji w ogólnoeuropejskiej kampanii wyborczej powoduje, że wyborcy wyraźniej dostrzegają związek pomiędzy głosem oddanym na partię krajową a wpływem tego głosu na ukierunkowanie polityczne Unii Europejskiej przez następne pięć lat.

W tym kontekście należy widzieć wynikający z prawa unijnego obowiązek zapewnienia w prawie krajowym możliwości bezpośredniego udziału europejskich partii politycznych, jako odrębnej kategorii podmiotów, w kampanii wyborczej do Parlamentu Europejskiego w poszczególnych państwach członkowskich.